

Brief van de bisschoppen in de Europees-Continentalen
en de Britse Provincie ter gelegenheid van het
gedenken aan het einde van de Tweede Wereldoorlog
75 jaar geleden

Inleiding op de Nederlandse tekst (door br. Humbert Hessen)

Boven onze overweging staat de dagtekst van 8 mei 2020.

Dat is de dag waarop veel Europese landen de bevrijding vieren.

Wij, de bisschoppen van de Britse en de Europese Continentale Provincie van de Unitas-Fraterum, de Broeder-Uniteit, hebben in onze overweging zeker tien Europese landen op het oog, als wij langs deze weg de bevrijding gedenken en vieren.

Maar wij weten ook wel, dat in het Koninkrijk der Nederlanden op 4 mei de slachtoffers herdacht worden, die gedurende verschillende oorlogen gesneuveld zijn. En op 5 mei de bevrijding gevierd wordt. Daarom noemen wij ook de dagtekst van 4 mei 2020 boven onze overweging.

De woorden in deze dagtekst getuigen precies wat wij geloven en hopen:

“Laten zij uit het oosten en het westen, uit het noorden en het zuiden, de Heer loven om zijn trouw, om zijn wonderen aan de mensen verricht”.

Wij, de bisschoppen van de Britse-en de Europese Continentale Provincie van de Broeder-Uniteit wensen u een goede bezinning bij de Dodenherdenking op 4 mei en een vreugdevolle viering van de Bevrijdingsdag op 5 mei.

Brief van de bisschoppen

Heer, laat Uw barmhartigheid over mij komen, dan zal ik leven. Psalm 119:77 (HSV)
Dagtekst op 8 mei 2020

Laten zij die Hij bijeenbracht uit alle landen, uit het oosten en het westen, uit het noorden en het zuiden, de HEER loven om zijn trouw, om zijn wonderen aan mensen verricht. Psalm 107:3,8

Dagtekst op 4 mei 2020

Waarde zusters en broeders in verschillende landen van Europa,

75 jaar geleden is de Tweede Wereldoorlog, de ergste menselijke catastrofe van de 20^e eeuw, ten einde gekomen. Ontketend door de misdadige nationaalsocialistische beweging in Duitsland heeft deze oorlog miljoenen mensen het leven gekost, oneindig veel verwoesting en vluchtelingenellende gebracht en de samenleving van de volken aanzienlijk geschaad; daarbij kwam nog de genocide van miljoenen Joden en andere minderheden in Europa, in de concentratiekampen. Wij weten ook dat de Broedergemeente in Duitsland, met uitzondering van weinigen onder haar leden, zich tegen dit gebeuren niet voldoende verzet heeft. Dit alles geeft ons aanleiding tot gedenken, tot rouw, tot erkenning en belijden van schuld en tot verwerking van altijd nog levende herinneringen en trauma's.

Wij, als bisschoppen van de Britse en de Europees-Continentalen Provincie van de Broedergemeente, schrijven u om u te herinneren aan wat gebeurd is, om voor de bevrijding te danken en om, vertrouwend op de vergeving die God ons schenkt, vooruit te kijken. Zich herinneren betekent: niet vergeten en lering trekken voor vandaag en voor de toekomst, opdat zulke catastrofes zich niet herhalen.

Wij zijn dankbaar dat bij heel dit vreselijke gebeuren en de consequenties daarvan de gemeenschap tussen onze provincies van de Broeder-Uniteit weliswaar aanzienlijk beschadigd, maar niet verbroken werd. In het bijzonder de zusters en broeders van de Tsjechische Provincie hebben zwaar geleden. De bezetting van hun land was het begin van het door Duitsland bedreven onrecht. Het heeft indruk op ons gemaakt dat broeder C.H. Shawe, de toenmalige bisschop in de Britse Provincie, in mei 1945 nog voor het einde van de oorlog niet alleen over de te verwachten overwinning schrijft, maar ook over de toekomstige opdracht tot verzoening.

Al in 1946 vond er op initiatief van broeder Shawe in Montmirail (Zwitserland) een eerste uniteitsconferentie plaats, waarbij verdriet en rouw uitgesproken werden en schuld en plichtsverzuim werden beleden. Daarmee werd de weg gebaad voor stappen tot een nieuwe, verzoende gemeenschap in onze wereldwijde kerk. Weldra werd er weer gereisd en konden individuele zusters en broeders alsook verschillende groepen in onze kerk elkaar weer ontmoeten. Daaraan nam meer en meer ook de jonge generatie deel, die wel haar verantwoordelijkheid voelde, maar die geen belastende

gebeurtenissen had meebeleefd. Dat was niet gemakkelijk in de tijd dat Europa door het "IJzeren Gordijn" in twee politieke blokken gesplitst was. Onze zusters en broeders, evenals alle inwoners van de DDR, CSSR, Estland, Letland en Albanië hebben met aanzienlijke inperkingen van hun vrijheid te kampen gehad.

Wij zijn dankbaar dat de uniteitsprovincies in Europa en Amerika na alles wat er gebeurd was zich weer voor elkaar konden openstellen. Wij blijven ons verplicht voelen om het welzijn van onze zusters en broeders in de andere provincies in het oog te houden. Er was tijd voor nodig om over het zeer verschillend beleefde verleden allen met elkaar te kunnen praten. Daarom bewaren wij nog steeds een bijzonder goede herinnering aan de ontmoeting van zusters en broeders uit vele landen van Europa en de Verenigde Staten in 1995 in Neuwied, 50 jaar na het einde van de oorlog. Daar werd gebeden: "Heer, uw genade is onmetelijk en uw liefde is groter dan menselijke schuld. Daarom zijt Gij de grond van onze hoop. Gij schenkt ons een nieuw begin, al zijn wij ook nog zo diep gevallen, want wie in Christus is, is een nieuwe schepping. ... Zo danken wij U voor de ontvangen tekenen van uw verzoening in onze Broedergemeenten."

In Europa hebben de volken zich voor elkaar opengesteld en hebben goede vormen van samenwerking gevonden, ook al zijn ze nog lang niet zover om het over alle politieke en economische vragen met elkaar eens te worden. Wel spijt het ons dat in het recent verleden de eendracht in Europa door de "Brexit" geleden heeft. Maar wij hopen en vragen onze gemeenten, alles te doen opdat de gemeenschap van onze kerk en haar leden desondanks verder moge groeien.

In de hele wereld staan wij voor nieuwe uitdagingen, die zich al lang aftekenden, maar waarvan wij pas nu de geweldige dimensies vermoeden. De beweging van vluchtelingen overal ter wereld neemt toe. Gewapende conflicten, maar ook een ernstige beschadiging van het milieu zijn daarvan de oorzaken. Beide zijn teweeg gebracht door wereldwijde ongerechtigheid en hebzucht. Wij horen Gods roepstem om alles te doen wat voor de heel wording van de hele schepping dienstig is. Daartoe behoort de zorg voor degenen die in nood verkeren, maar ook het vastberaden optreden tegen de oorzaken van alle mogelijke misstanden.

75 jaar na het einde van de Tweede Wereldoorlog is het zonneklaar dat wij als christenen in de verschillende landen van Europa gemeenschappelijke taken hebben. Broeder Shawe schreef al in 1945; "Wij moeten van luxe afzien, opdat andere naties niet verhongeren." Deze woorden zijn ook nu, 75 jaar later, nog net zo van kracht als toen. God heeft ons zijn aarde toevertrouwd opdat wij samen in actie zullen komen om haar bewoonbaar te houden.

Dit jaar heeft de gevaarlijke pandemie ons laten zien hoe kwetsbaar ons leven ondanks alle welstand nog is. De noodzakelijke beperkingen op de vrijheden, waaraan wij niet gewend zijn, zijn pijnlijk en maken inbreuk op ons leven als gemeenschap. Heel wat mensen worden eenzaam en ziek, angsten komen op en we weten het soms niet eens van elkaar, omdat we elkaar niet ontmoeten. Maar we moeten ook denken aan degenen

die in deze tijd veel harder getroffen worden dan wij, omdat het gezondheidsstelsel in hun landen niet zo goed is ontwikkeld. De mensen in de vluchtelingenkampen overal ter wereld zouden het zwaarst getroffen kunnen worden.

Het helpt ons nu, nieuwe communicatievormen uit te proberen en daarvan verantwoordelijk gebruik te maken. En wij kunnen helemaal opnieuw ontdekken dat de dagteksten, het zingen en het met en voor elkaar bidden ook in de kleine huiselijke kring ons met God en met mensen in verbinding brengt, ook al zien we elkaar niet. Wij bedanken heel hartelijk al degenen die in deze zware tijd alles in het werk stellen voor de mensen in de eigen omgeving alsook om het wereldwijde contact in de Uniteit levend te houden.

Gods zegen zij met u allen. Wij groeten u met een vers uit het oudste nog bekende lied van de Broeder-Uniteit:

O Heer, die zelf de waarheid zijt,
laat ons als broeders te allen tijd
getrouw en door uw liefde sterk,
verenigd blijven, als uw Kerk.

Theodor Clemens, Herrnhut, Sarah Groves, Gracehill, Humbert Hessen, Maarssen,
Joachim Kreusel, Ockbrook, John McOwat, Fulneck, Volker Schulz, Basel, Friedrich
Waas, Herrnhut